

Sygn. akt VII U 447/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2018 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2018 roku w Warszawie

sprawy A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 28 grudnia 2017 roku, znak: (...) -2004

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do ponownego wyliczenia wysokości kapitału początkowego A. G. przy uwzględnieniu dla potrzeb obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego, że A. G. pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego:

- w roku 1980 w okresie od 1 stycznia do 31 lipca, tj. przez 7 miesięcy;

- w roku 1981 w okresie od 1 sierpnia do 31 grudnia, tj. przez 5 miesięcy.

UZASADNIENIE

A. G. w dniu 29 stycznia 2018r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 28 grudnia 2017r., znak: (...) -2004. Odwołujący zarzucił zaskarżonej decyzji błędne obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, ponieważ zarobki z 7 miesięcy w 1980r. oraz z 5 miesięcy w 1981r. porównano do 12 miesięcy (odwołanie z dnia 29 stycznia 2018r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy, wynoszącego 114,85%, przyjęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 1 stycznia 1977r. do dnia 31 grudnia 1986r. Organ rentowy podniósł, że z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego przez (...) S.A. wynika, że ubezpieczony w okresie od dnia 1 sierpnia 1980r. do dnia 31 lipca 1981r. pobierał rentę chorobową. Jednakże w dniu 21 lutego 2018r. dostarczył decyzję z dnia 3 września 1980r. przyznającą mu rentę inwalidzką. Wobec powyższego organ rentowy przyjął do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w latach 1980-1981 kwoty

wykazane na druku ZUS Rp-7 i ustalił stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za całe ww. lata kalendarzowe, tj. 12 miesięcy. Z dokumentów wynika, że A. G. nie miał przerwy w zatrudnieniu we wskazanych latach (odpowiedź na odwołanie z dnia 27 marca 2018r., k. 8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. G. od dnia 2 lipca 1973r. był zatrudniony w Państwowym Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy (świadcstwo pracy z dnia 5 stycznia 1994r., k. 5 akt kapitałowych) .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 3 września 1980r., znak: I- (...), przyznał odwołującemu rentę inwalidzką od dnia 31 lipca 1980r. Świadczenie to pobierał do 31 lipca 1981r. (decyzja z dnia 3 września 1980r., akta kapitałowe).

W dniu 13 stycznia 1981r. odwołujący zwrócił się do ówczesnego pracodawcy z wnioskiem o wypłacenie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w wymiarze 8 dni za 1979r. i 26 dni za 1980r., wskazując że przebywa na rencie chorobowej. Z notatki kierownika Zakładu inż. H. M. wynika, że odwołujący w okresie od sierpnia 1980r. do lipca 1981r. nie wykorzystał urlopu wypoczynkowego w liczbie 34 dni, wobec czego poproszono o wyrażenie zgody na wypłatę ekwiwalentu pieniężnego (wniosek z dnia 13 stycznia 1981r., k. 67 akt osobowych).

Odwołujący poza wnioskiem o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wystąpił również do pracodawcy z podaniem o nieskreślanie go z ewidencji pracowników. Wskazał, że przebywa na rencie chorobowej, ale od 1 sierpnia 1981r. powróci do pracy (podanie, k. 69 akt osobowych). Pracodawca pismem z dnia 15 stycznia 1981r. poinformował A. G., że wyraża zgodę na dalsze pozostawanie w stosunku pracy z powodu okresowego przejścia na rentę chorobową (pismo z dnia 15 stycznia 1981r., k. 68 akt osobowych).

Z dniem 1 sierpnia 1981r. A. G. powrócił do pracy w Państwowym Przedsiębiorstwie (...) (pismo z dnia 31 lipca 1981r., k. 29 akt osobowych). Pracował u tego pracodawcy do 31 grudnia 1993r. i otrzymał świadectwo pracy, w którym wskazano, że stosunek pracy trwał nieprzerwanie od 2 lipca 1973r. do 31 grudnia 1993r. (świadcstwo pracy z dnia 5 stycznia 1994r., k. 5 akt kapitałowych).

W zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 7 maja 2002r., które (...) S.A. wydało odwołującemu, wskazano, że odwołujący pobierał rentę chorobową w okresie od dnia 1 sierpnia 1980r. do dnia 31 lipca 1981r. Tytułem świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego należnych zamiast wynagrodzenia – przychodu wypłacono mu w 1980r. 68.639,00 zł, natomiast w 1981r. otrzymał wynagrodzenie w łącznej kwocie 61.696,00 zł (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 7 maja 2002r., k. 7 akt kapitałowych).

A. G. w dniu 26 listopada 2004r. złożył wniosek do Zakładu (...) (...) Oddział w W. o ustalenie kapitału początkowego (wniosek o ustalenie kapitału początkowego z dnia 26 listopada 2004r., k. 1 akt kapitałowych).

Na podstawie zebranej dokumentacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 24 października 2007r. wydał decyzję znak: (...) -2004, ustalającą wysokość kapitału początkowego (decyzja z dnia 24 października 2007r., k. 79 akt kapitałowych). W późniejszym czasie organ rentowy dokonał ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego. W decyzji z dnia 10 września 2013r., znak: (...) -2004, do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1977r. do 31 grudnia 1986r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 114,58% (decyzja z dnia 10 września 2013r., k. 104-106 akt kapitałowych).

Odwołujący w dniu 8 listopada 2017r. złożył wniosek w sprawie ponownego ustalenia kapitału początkowego (wniosek z dnia 8 listopada 2007r., k. 107-108 akt kapitałowych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. decyzją z dnia 28 grudnia 2017r., znak: (...) -2004, odmówił A. G. prawa do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. W uzasadnieniu wskazano, że podstawa wymiaru po przeliczeniu nie powoduje zmiany wartości kapitału początkowego (decyzja organu rentowego z dnia 28 grudnia 2017r., k. 111 akt kapitałowych).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które były wiarygodne. Strony nie wnosiły do nich zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 28 grudnia 2017r., znak: (...) -2004, jako zasadne podlegało uwzględnieniu.

A. G. nie kwestionował co do zasady sposobu obliczenia przez organ rentowy wysokości kapitału początkowego. Ubezpieczony wskazywał jedynie, że organ rentowy, ustalając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego,

w sposób nieuprawniony uwzględnił w latach 1980-1981 uzyskany przez niego dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne porównując go do kwoty rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za ww. lata. Odwołujący podnosił, że przebywał na rencie inwalidzkiej od dnia 1 sierpnia 1980r. do dnia 31 lipca 1981r., a w związku z tym należy ustalić stosunek dochodu stanowiącego podstawę wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za 7 miesięcy 1980 roku i za 5 miesięcy 1981 roku.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1383 ze zm., dalej: ustawa emerytalna), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Na podstawie art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Z kolei w myśl art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Dyspozycja powołanego art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej odsyła do treści art. 15. Zgodnie z art. 15 ust. 1 i 6, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, albo
- 2) w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy emerytalnej, do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do

podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

W myśl art. 15 ust. 4 ustawy emerytalnej, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

W rozpatrywanej sprawie kluczowa dla rozstrzygnięcia jest regulacja z art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej. W nowym brzmieniu, wprowadzonym przez art. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 960), obowiązuje ona od dnia 1 października 2013r. Zgodnie z jej treścią, jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Z uzasadnienia projektu wspomnianej ustawy z dnia 21 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 960) wyraźnie wynika, iż proponowana zmiana art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadza korzystniejsze zasady ustalania kapitału początkowego w przypadku kobiet, które przed dniem 1 stycznia 1999r. korzystały z urlopu wychowawczego i w związku z tym przepracowały tylko przez część roku kalendarzowego. Sąd Apelacyjny zwrócił także uwagę, że głównym motywem wprowadzenia tejże regulacji był nierozwiązany dotychczas problem tych osób, które do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego musiały wskazać również rok kalendarzowy, w którym korzystały z urlopu wychowawczego. Wskaźnik wysokości wynagrodzenia za ten rok był zatem obniżony, bo do jego ustalenia przyjmowało się przeciętne wynagrodzenie z całego roku, co bardzo obniżało wysokość kapitału początkowego, a w przyszłości emerytury. Dlatego w treści uzasadnienia projektu ustawy podkreślono, że proponuje się wprowadzenie korzystnego dla ubezpieczonych przepisu, a mianowicie, jeżeli we wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego okresie znajduje się rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony przebywał na urlopie wychowawczym i dlatego pozostawał w ubezpieczeniu jedynie przez część miesięcy tego roku, to do obliczenia stosunku wynagrodzenia uzyskanego w tym roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmowana byłaby kwota przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia odpowiednia do liczby miesięcy. Jednakże projekt ustawy, czy uzasadnienie projektu nie mają żadnej mocy wiążącej i realnie nie obowiązują w porządku prawnym. Moc wiążącą posiada ustawa przyjęta przez Sejm oraz podpisana przez Prezydenta. W tym kontekście zauważyć trzeba, że już po I czytaniu w komisjach podkomisja nadzwyczajna po rozpatrzeniu na posiedzeniach projektu poselskiego ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (druk 636) przedstawiła projekt, wedle którego artykułowi 174 ust. 3b nadano brzmienie obowiązujące aktualnie, mianowicie: Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i

kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. W rezultacie zatem przepis ten obejmuje nie tylko kobiety przebywające na urlopie wychowawczym, ale wszystkich ubezpieczonych, którzy pozostawali w ubezpieczeniu przez część roku.

W realiach rozpoznawanej sprawy A. G. w latach, kiedy korzystał z renty inwalidzkiej, był objęty ubezpieczeniem tylko przez część roku. Wprawdzie, jak wynika ze świadectwa pracy z dnia 5 stycznia 1994r., przez cały okres – bez przerw – pozostawał w zatrudnieniu w Państwowym Przedsiębiorstwie (...), nie mniej jednak czas, kiedy pobierał rentę inwalidzką – a nie rentę chorobową, jak błędnie podał pracodawca – nie był faktycznie, z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych, okresem zatrudnienia. Pracodawca, zresztą zgodnie z wnioskiem odwołującego, mógł w czasie pobierania renty nie skreślić go listy pracowników, nie oznacza to jednak, że nie nastąpiła przerwa w zatrudnieniu i w ubezpieczeniu. Aby tę kwestię rozstrzygnąć należy sięgnąć do obowiązującej ówczesnie ustawy z dnia 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1968r., Nr 3, poz. 6 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową”. Zgodnie z art. 5 ust. 1, pracownikiem w rozumieniu ustawy, była osoba pozostająca w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę, mianowania lub powołania oraz osoba, która w związku z wyborem, pozostaje w stosunku pracy na podstawie szczególnych przepisów, jak również członek lub kandydat na członka spółdzielni pracy pozostający ze spółdzielnią w stosunku pracy. Niemniej jednak w myśl art. 8 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, za okresy zatrudnienia uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy (art. 5 ust. 1) na obszarze Państwa Polskiego, jeżeli osoby zatrudnione pobierały w tych okresach wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa.

W ocenie Sądu nie można uznać, aby odwołujący w okresie od dnia 1 sierpnia 1980r. do dnia 31 lipca 1981r. pobierał wynagrodzenie lub jakikolwiek zasiłek z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa. Zgodnie z decyzją wydaną przez organ rentowy w dniu 3 września 1980r., otrzymywał rentę inwalidzką, która nie jest zasiłkiem ani tym bardziej wynagrodzeniem. W związku z tym, zdaniem Sądu, nie ma podstaw, by przyjąć, że A. G. w czasie pobierania renty inwalidzkiej pozostawał w zatrudnieniu, a tym samym w ubezpieczeniu. Wymienione powyżej przepisy uzależniają uznanie danego okresu za okres zatrudnienia lub za okres równorzędny z okresem zatrudnienia od pobrania zasiłków przez pracownika i wykładnia rozszerzająca nie jest dopuszczalna, co zaakcentował Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 grudnia 1979r. (III UZP 30/79). Zgodnie z tezą tej uchwały, okres niezdolności pracownika do pracy nie stanowi okresu zatrudnienia ani też okresu równorzędnego z okresem zatrudnienia, jeżeli pracownik nie pobrał za ten okres zasiłku chorobowego.

Podsumowując, odwołujący w okresie od 1 sierpnia 1980r. do 31 lipca 1981r. miał przerwę w zatrudnieniu i nie podlegał ubezpieczeniu społecznym, zatem organ rentowy błędnie przyjął, że do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego należy przyjąć przeciętne wynagrodzenie z 12 miesięcy 1980r. i z 12 miesięcy 1981r.

W związku z powyższym Sąd stosując art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej, ocenił, że konieczne jest skorygowanie zaskarżonej decyzji, o czym na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zostało orzeczone w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i aktami organu rentowego doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego.